

ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΚΟΤΣΑΛΗ

ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

- 1. Θεωρίες περί απόπειρας:** Οι υποκειμενικές θεωρίες της απόπειρας οδηγούν στο αξιόποινο χωρίς να λαμβάνουν υπόψη, αν η απόπειρα στη συγκεκριμένη περίπτωση ή γενικά θα μπορούσε να οδηγήσει σε τετελεσμένο έγκλημα. Το μόνο σημαντικό σύμφωνα με αυτές τις θεωρίες είναι ότι ο δράστης εκδήλωσε με αντικειμενικό τρόπο τη βούλησή του να τελέσει την πράξη. Το κατά πόσο το αντικειμενικό αυτό γεγονός είναι γενικά πρόσφορο να οδηγήσει στην τελείωση του εγκλήματος είναι αδιάφορο! Αντίθετα οι αντικειμενικές θεωρίες οδηγούν στην ποινικοποίηση της απόπειρας, μόνο αν η συμπεριφορά του δράστη είναι τουλάχιστον γενικά πρόσφορη να καταλήξει σε τετελεσμένο έγκλημα. Ενδιάμεσες θεωρίες: θεωρία του δράστη και θεωρία της εντύπωσης!
- 2. Γιατί η απόπειρα τιμωρείται ελαφρύτερα από το τελειωμένο έγκλημα;** Εφόσον η απόπειρα μιας αξιοποίνου πράξεως συνεπάγεται έναντι του τετελεσμένου εγκλήματος μια μικρότερη προσβολή του εννόμου αγαθού, τότε πρέπει η απόπειρα με βάση πάντα τη θεμελιώδη παραδοχή μας για το «Π.Δ. της πράξης να τιμωρείται σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο ηπιότερα από το τετελεσμένο έγκλημα. Αυτό εκφράζεται στο ότι η απόπειρας δεν είναι αξιόποινη σε όλα τα εγκλήματα, ενώ η έννομη συνέπεια, όταν τιμωρείται η απόπειρα, κατά κανόνα μετριάζεται!
- 3. Μη τιμώρηση της απρόσφορης απόπειρας από ευήθεια:** Φαίνεται η αντικειμενική θέση του ΠΚ ως προς την αρχή εκτέλεσης στην απόπειρα! Υποστηρίζεται ότι πρόκειται για υποχρεωτικό προσωπικό λόγο απαλλαγής από την ποινή (= υπάρχει αξιόποινη πράξη, δεν υπάρχει αξιόποινος δράστης, έτσι δεν αποκλείεται να υπάρχει αξιόποινος συμμετοχος). Αντίθετα, ο Ανδρουλάκης δέχεται ότι – παρά τη διατύπωση της διάταξης – εκείνου που λείπει είναι η αξιόποινη πράξη και αυτή λείπει για όλους: και για τον αυτουργό και για τον συμμετοχο!
- 4. Διακεκριμένη απόπειρα:** Η υπαναχώρηση από πρόσφορη απόπειρα είτε ως λόγος εξάλειψης του αξιοποίνου, είτε ως λόγος μείωσης της ποινής, είτε ως προσωπικός λόγος απαλλαγής από την ποινή, ισχύει μόνο για την πρόσφορη απόπειρα του σχετικού εγκλήματος και όχι ως προς το τελειωμένο έγκλημα που τυχόν περιέχεται στην απόπειρα του εγκλήματος! Σε αυτήν την περίπτωση η απόπειρα ονομάζεται «διακεκριμένη» απόπειρα.
- 5. Έλλειμμα στην αντικειμενική υπόσταση:** Θεωρία που προσπάθησε να περιορίσει τις περιπτώσεις απρόσφορης απόπειρας! Κατ' αυτήν τη θεωρία ΔΕΝ υπάρχει αξιόποινη απρόσφορη απόπειρα, αλλά πράξη ποινικά αδιάφορη, όταν η μη ολοκλήρωση του εγκλήματος δεν οφείλεται στην απουσία του αξιοποίνου αποτελέσματος, αλλά κάποιου άλλου στοιχείου της αντικειμενικής υπόστασης
- 6. Γειτονικά εγκλήματα:** Πρόκειται για εκείνα τα εγκλήματα τα οποία είναι – κατά την ουσία τους – άσχετα μεταξύ τους, τελούνται εντούτοις «από πολλούς μη – συναιτίους στον ίδιο τόπο και χρόνο».
- 7. Δράστης από το γραφείο:** Σύμφωνα με τη θεωρία για την κυριαρχία επί της πράξεως, δράστης μπορεί να είναι και εκείνος που δίνει απλά πνευματική συμβολή κατά τον σχεδιασμό της πράξης.
- 8. Ειδικές μορφές εμφάνισης του εγκλήματος:** Η απόπειρα, η συμμετοχή και η συρροή αποτελούν ειδικές μορφές εμφάνισης του εγκλήματος!

- 9. Ομαδικός βιασμός:** ΔΕΝ αφορά τις συνηθισμένες περιπτώσεις ενός βιασμού κατά συναυτουργία με κατανομή εργασίας, αλλά κατά βάση σε περισσότερους βιασμούς που διεπράχθησαν από περισσότερους δράστες κατά του ίδιου θύματος στην ίδια χωροχρονική αλληλουχία, με τον ένα βιαστή να ακολουθεί τον άλλο και όλοι μαζί να προσβάλλουν βάνουσα την ανθρώπινη αξιοπρέπεια του θύματος!
- 10. Αστυνομική διείσδυση:** Ατιμώρητος ο αστυνομικός πράκτορας που δημιουργεί κατάλληλες συνθήκες και παρέχει ευκαιρία τέλεσης του εγκλήματος σε ένα πρόσωπο που έχει σοβαρούς λόγους να πιστεύει ότι επιδίδεται σε τέτοια δραστηριότητα! Αλλιώς έχει το πράγμα όταν ο πράκτορας αναζητά στην τύχη υπόπτους για να τους υποβάλλει σε «τεστ αρετής»!
- 11. Παράλληλη ηθική αυτουργία:** Δυνατή είναι, κατ' αντιστοιχία προς την παραυτουργία, και η «παράλληλη ηθική αυτουργία», εφόσον δεν υπήρξε συναπόφαση για την παρακίνηση του φυσικού αυτουργού, αλλά κάθε δράστης ενήργησε ανεξάρτητα από τους υπολοίπους! Απαιτείται όμως και εδώ κάθε παρακίνηση να συντέλεσε αιτιωδώς στην πρόκληση της απόφασης του φυσικού αυτουργού. Αντίθετα, εάν ήδη μετά την χρονικώς προηγούμενη παρακίνηση παρήχθη η απόφαση τέλεσης του εγκλήματος, τότε οι επόμενοι παρακινήσαντες είναι απλώς ψυχικοί συνεργοί του εγκλήματος, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ψυχικής συνέργειας!
- 12. Σωτηρία για τον μπράβο:** Η «υποκειμενική θεωρία», κατά τον Ανδρουλάκη, βάζει στην άκρη με τρόπο απαράδεκτο την νομικά διαφέρουσα αντικειμενική πραγματικότητα, αδιαφορεί για τη συμπεριφορά που πληροί την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος, η οποία είναι γι' αυτό η βάση και η αφετηρία κάθε ποινικής εκτιμήσεως. Έτσι, μπορεί και υποβιβάζει, συνεχίζει ο ίδιος συγγραφέας, σε συνεργό εκείνον που τέλεσε με το χέρι του το έγκλημα, «που έβαψε τα χέρια του με αίμα». Η θεωρία αυτή χαρακτηρίστηκε, μάλιστα, από τον Dahm ως «σωτηρία για τον μπράβο» (εφόσον εννοείται ο μπράβος έχει ήδη εισπράξει την αμοιβή του και έτσι δεν έχει πια ο ίδιος συμφέρον στην τέλεση της πράξης).
- 13. Δοκιμασία του πυρός στην κρίσιμη κατάσταση:** Αφορά το εάν θα πρέπει να θεωρείται ως συναυτουργός και αυτός που δίνει άμεση συμβολή έχοντας απλά κυριαρχία επί της πράξεως, αλλά όχι πληρώντας την α.υ. αυτής! Το να αντιμετωπίζεται η συμβολή του αρχηγού από τα παρασκήνια ως συναυτουργία βάσει της θεωρίας της κυριαρχίας της πράξης υστερεί στο μέτρο που αυτός δεν υφίσταται «τη δοκιμασία του πυρός την κρίσιμη κατάσταση», με άλλα λόγια δεν «διαβαίνει τον Ρουβικώνα» της άρσης της κοινωνικής ειρήνης, όπως εκείνος που άμεσα και ζωντανά αρχίζει (απόπειρα) και εκτελεί το έγκλημα.
- 14. Αρχή της Νομοτεχνικής οικονομίας:** Τα στοιχεία της απόπειρας είναι κοινά σε όλα τα εγκλήματα! Κατά συνέπεια, για λόγους νομοτεχνικούς (αρχή της νομοτεχνικής οικονομίας) επιβάλλεται να οδηγήσουμε τους κανόνες τους σχετικούς με την απόπειρα «εκτός αγκύλης» και να τους συμπεριλάβουμε στο γενικό μέρος του ΠΚ!
- 15. Omnimondo facturus:** Στην περίπτωση αυτή ο παρακινούμενος έχει ήδη αποφασίσει να τελέσει το έγκλημα, και άρα δεν υπάρχει περίπτωση ηθικής αυτουργίας, αλλά απόπειρα ηθικής αυτουργίας και ενδεχομένως και ψυχική συνέργεια στο βασικό έγκλημα!
- 16. Αναγκαία συμμετοχή:** Εγκλήματα συγκλινούσης δράσεως και εγκλήματα συναντωμένης δράσεως!
- 17. Εγκλήματα συγκλινούσης δράσεως:** Στην ομάδα αυτή ανήκουν εκείνα τα εγκλήματα που για την τέλεσή τους προϋποθέτουν παράλληλη και ομοειδή δράση

περισσότερων προσώπων που αποσκοπεί στο ίδιο αποτέλεσμα! Χαρακτηριστικά γνωρίσματα στα εγκλήματα συγκλινούσης δράσης είναι η παραλληλότητα της δράσης των συμπραττόντων, το ομοειδές της δραστηριότητάς τους και η ταυτότητα σκοπού!

- 18. Συναντώμενη δράση:** Στα εγκλήματα συναντώμενης δράσης όπως η παθητική ή ενεργητική δωροδοκία, η ασέλγεια μεταξύ συγγενών κ.λπ. η ειδική υπόσταση συγκροτείται με τέτοιο τρόπο, ώστε για την πλήρωσή τους να απαιτείται «συνάντηση» της συμπεριφοράς του δράστη με αντίστοιχη δράση του άλλου! Χαρακτηριστικό γνώρισμα των εγκλημάτων συναντώμενης δράσης είναι ότι στη δράση του ενός δράστου ανταποκρίνεται η δράση του άλλου που συμπληρώνει την πρώτη στην τέλεση του εγκλήματος! Στα εγκλήματα συναντώμενης δράσεως η βούληση του καθενός από τους συμπραττοντες συναντώμενη με την βούληση του άλλου την συμπληρώνει στην πλήρωση της ποινικής υπόστασης του εγκλήματος!
- 19. Κολοβή ηθική αυτουργία:** Agent provocateur! Προβοκάτορας ηθικός αυτουργός!
- 20. Απόπειρα συνέργειας:** ΔΕΝ τιμωρείται από τον ΠΚ, ακριβώς γιατί ο συνεργός τιμωρείται μόνο εάν πράξει ο αυτουργός και αυτός τον βοηθήσει όντως (δάνειο εγκληματικότητας)! Εάν ο αυτουργός δεν προχωρήσει τελικά στην πράξη, για την οποία συνέδραμε ο συνεργός, η απλή «απόπειρα συνέργειας» μένει ατιμώρητη! Ο Α λ.χ. προσφέρεται να δώσει τα όπλα του εγκλήματος στον Β, αλλά αυτός δεν αποδέχεται την προσφορά ή το αποδέχεται, αλλά τελικά δεν το χρησιμοποιεί! Ατιμώρητη απόπειρα συνέργειας έχουμε και όταν ο αυτουργός προχώρησε στην εκτέλεση του εγκλήματος και μάλιστα την ολοκλήρωσε χωρίς όμως να κάνει καν χρήση της βοήθειας του επίδοξου συνεργού, είτε λ.χ. γιατί ο αυτουργός δεν ήθελε τη βοήθεια του και του επέστρεψε το αντικείμενο ή όταν το αντικείμενο κατέφτασε στα χέρια του κατόπιν εορτής, όταν είχε μπει με άλλο τρόπο στο ξένο σπίτι!
- 21. Απόπειρα των τιμωρητών προπαρασκευαστικών πράξεων:** ΔΕΝ νοείται! Διότι τότε θα είχαμε απόπειρα της απόπειρας! Αν ο νομοθέτης ήθελε μια τέτοια προχωρημένη μετατόπιση της προστασίας των εννόμων αγαθών σε προγενέστερο στάδιο, τότε θα έπρεπε να τη διατυπώσει ρητά!
- 22. Error in persona:** ΔΕΝ έχουμε υπέρβαση της συναπόφασης στην περίπτωση που το πρόσωπο κατά του οποίου εστράφησαν οι συναυτουργοί και επλήγη από έναν από αυτούς, αποδεικνύεται ότι δεν είναι αυτός που ήθελαν να πλήξουν, αλλά άλλος! Αλλιώς έχουν τα πράγματα στο αστόχημα βολής (aberratio ictus)!
- 23. Ηθική Αυτουργία με παράλειψη:** Η πράξη του ηθικού αυτουργού μπορεί να εμφανίζεται μόνον ως ενέργεια. Ηθική αυτουργία με παράλειψη δεν είναι νομικώς δυνατή, αφού η θεμελίωση της σχετικής ποινικής ευθύνης υπερβαίνει τη νομοθετική βούληση που αποτυπώνεται στο άρθρο 15 ΠΚ και έτσι αντιφάσκει προς τον κανόνα n.c.n.p.s.l. Συγκεκριμένα, οι ποινικός νομοθέτης στο άρθρο 15 Π.Κ κρίνει ως ισοδύναμη προς την τέλεση μιας αξιόποινης πράξης την μη-αποτροπή τέλεσης αυτής, και όχι την μη-αποτροπή της απόφασης για την τέλεσή της!
- 24. Διάκριση ανάμεσα σε φαινόμενη και αληθινή συρροή:** Η πρακτική σημασία είναι προφανής. Σε περίπτωση που υπάρχει φαινόμενη συρροή ο δράστης ευθύνεται για την τέλεση ενός μόνο εγκλήματος, ενώ σε περίπτωση που η συρροή είναι αληθινή ο δράστης ευθύνεται για την τέλεση περισσότερων εγκλημάτων!